

Zákaz reformace in peius

Předpokladem uplatnění principu zákazu reformace in peius je, že se ohledně takové osoby vede opravné řízení výhradně v její prospěch. Jestliže je vedle opravného prostředku podaného ve prospěch určité osoby podán další opravný prostředek v její neprospěch, zákaz reformationis in peius se neuplatní, dojde-li ke zrušení rozhodnutí v důsledku obou opravných prostředků. Stejně tomu je, pokud je opravný prostředek podán jak ve prospěch, tak i v neprospěch určité osoby (např. odvolání státního zástupce ve prospěch i neprospěch obžalovaného atd.). V ustanovení § 259 odst. 4 tr. ř. zákon omezuje možnosti, aby odvolací soud změnil napadený rozsudek v neprospěch obžalovaného. Odvolací soud tak může učinit jen tehdy, jestliže rozhoduje na podkladě odvolání, které bylo podáno v neprospěch obžalovaného; takové odvolání může podat jen státní zástupce a stran výroku o náhradě škody nebo nemajetkové újmy nebo o vydání bezdůvodného obohacení i poškozený (§ 247 odst. 1 tr. ř.). Není-li důvodné odvolání, podané v neprospěch obžalovaného (nebo bylo-li takové odvolání zamítnuto či odmítnuto), platí zákaz reformace in peius, třebaže je zřejmé, že napadený rozsudek soudu prvního stupně je vadný, ale náprava vady by znamenala rozhodnutí v neprospěch obžalovaného.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 5 Tdo 741/2013, ze dne 14.8.2013)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání obviněné G. V., proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 9 To 406/2012, který rozhodl jako soud odvolací v trestní věci vedené u Okresního soudu v Prostějově pod sp. zn. 3 T 63/2012, tak, že podle § 265k odst. 1 tr. ř. se zrušuje rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 9 To 406/2012. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují také další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Krajskému soudu v Brně přikazuje, aby věc obviněné G. V. v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Okresního soudu v Prostějově ze dne 18. 10. 2012, sp. zn. 3 T 63/2012, byla obviněná G. V. uznána vinnou přečinem zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 alinea 3, odst. 3 trestního zákoníku (zák. č. [40/2009](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů, dále jen „tr. zákoník“) a za tento přečin byla odsouzena podle § 254 odst. 3 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 12 (dvanáct) měsíců. Podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku byl obviněné výkon uloženého trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 30 (třicet) měsíců. Podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku byl obviněné současně uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce statutárního orgánu či člena statutárního orgánu společností a družstev za účelem podnikání, a to v trvání 4 (čtyř) let. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněné uložena povinnost poškozenému OSA - Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, uhradit na náhradě škody částku ve výši 6.843,- Kč.

Krajský soud v Brně, který projednal odvolání obviněné G. V. jako soud odvolací, rozhodl pouze na základě jejího odvolání rozsudkem ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 9 To 406/2012, tak, že podle § 258 odst. 1 písm. b) tr. ř. zrušil napadený rozsudek v celém rozsahu a podle § 259 odst. 3 tr. ř. nově rozhodl tak, že obviněnou G. V. uznal vinnou, že jako jednatelka společnosti G., s. r. o., se sídlem P.,

vědoma si své odpovědnosti za řádné vedení účetnictví podle § 135 odst. 1 zák. č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku, a podle zákona č. [563/1991](#) Sb., o účetnictví, v platném znění, se záměrem znemožnit objasnění toků finančních prostředků a hospodářské situace této společnosti, v době od 14. 9. 2009 ukryla na neznámém místě účetní knihy a účetní doklady společnosti za období ode dne jejího vzniku 25. 2. 2009 a záměrně je nepředala nové, pouze formálně jmenované, jednatelce společnosti J. P., přičemž dále v době po 14. 9. 2009 fakticky řídila chod společnosti a přijímala a vydávala účetní doklady společnosti, které však nepředávala J. P. ani nezajistila vedení účetnictví, a to až do konce října 2010, tj. do doby ukončení jejího pracovního poměru ve společnosti G., s. r. o., čímž ohrozila řádné zjištění závazků a majetku společnosti a v důsledku toho také:

1/ uspokojení pohledávek věřitelů společnosti, a to nejméně:

- OSY - Ochranného svazu autorského pro práva k dílům hudebním, o. s., ve výši 6.843,- Kč s příslušenstvím, pravomocně přiznané rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 19. 10. 2010, č. j.: 23C 286/2010-10, a exekučně vymáhané na základě usnesení Okresního soudu v Prostějově,
- dlužnou mzdu M. Ř., ve výši 14.445,- Kč s příslušenstvím, pravomocně přiznanou rozsudkem Okresního soudu v Prostějově ze dne 19. 5. 2011, č. j. 5 C 216/2010-49,
- České republiky - Okresní správy sociálního zabezpečení Prostějov, ve výši 412.295,- Kč s příslušenstvím, na základě vykonatelného rozhodnutí tohoto orgánu, ze dne 9. 2. 2010, č. j.: 48009/210/9013/210/9.2.10/779/10, ve výši 151.649,- Kč, s příslušenstvím, na základě vykonatelného rozhodnutí tohoto orgánu, ze dne 26. 5. 2010, č. j.: 48009/210/9013/610/26.5.10/779/10, ve výši 127.180,- Kč s příslušenstvím, na základě vykonatelného rozhodnutí tohoto orgánu ze dne 16. 9. 2010, č. j.: 48009/210-9013-16.9.2010-1048/779, a ve výši 118.107,- Kč s příslušenstvím, na základě vykonatelného rozhodnutí tohoto orgánu, ze dne 28. 12. 2010, č. j.: 48009/210-9013-28.12.2010-1432/779,
- Všeobecné zdravotní pojišťovny České republiky, Krajské pobočky pro Olomoucký kraj, ve výši 50.081,- Kč spolu s penále ve výši 6.631,- Kč, na základě vystavených platebních výměrů č. j.: 4141100354 a č. j.: 2141100353 ze dne 11. 4. 2011,

2/ řádné vyúčtování a vyměření odvodu sražené části daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a z funkčních požitků za zaměstnance společnosti za období od října 2009 do 30. 9. 2010,

čímž způsobila výše uvedeným poškozeným věřitelům společnosti škodu v celkové výši nejméně 887.231,-Kč,

a tím spáchala přečin zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 alinea 1, 3, odst. 3 tr. zákoníku.

Za tento přečin byla odsouzena podle § 254 odst. 3 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání 1 (jednoho) roku. Podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku byl obviněný výkon uloženého trestu podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání 30 (třiceti) měsíců. Podle § 73 odst. 1, 3 tr. zákoníku jí byl současně uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce statutárního orgánu či člena statutárního orgánu společnosti a družstev za účelem podnikání, a to v trvání 4 (čtyř) let. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněná uložena povinnost uhradit poškozenému OSA - Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, o. s., na náhradě škody částku ve výši 6.843,- Kč.

Proti uvedenému rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 9 To 406/2012, podala obviněná G. V. prostřednictvím svého obhájce JUDr. H.A. dovolání z důvodů uvedených v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. Dovolatelka v podrobnostech uvedla, že popis skutku ve výroku napadeného rozsudku nekoresponduje s danou skutkovou podstatou uvedeného přečinu s ohledem na zjištěný skutkový stav. Podle obviněné v žádném případě nemohla být J. P. jen formálně jmenovanou jednatelkou společnosti, když byly beze zbytku splněny všechny zákonné podmínky převodu obchodního podílu a převzetí funkce jednatele, jak vyplývá ze sbírky listin založených v

Obchodním rejstříku vedeném Krajským soudem v Brně, v oddíle C, vložka 61589. Je průkazné, že společnost G., s. r. o., do převodu obchodního podílu nevykonávala žádnou hospodářskou činnost, že tedy do 14. 9. 2009 vůbec nepodnikala a že do tohoto data nemohlo dojít k ohrožení majetkových práv jiného nebo včasného a řádného vyměření daně, tedy společnost nemohla poškodit ani zákonem chráněný zájem na řádném vedení a uchování účetnictví a dalších dokladů sloužících k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo k jejich kontrole. Po 14. 9. 2009 dovolatelka neměla stanovenou žádnou povinnost vést jakékoliv účetnictví společnosti G., s. r. o., nebyla odpovědná za jejich vedení či správnost, když je potřebné podtrhnout, že od 8. 2. 2010 do 21. 12. 2010 byla v pracovní neschopnosti. Na jedné straně je dovozována dovolatelčina odpovědnost za pozici jednatele, bez ohledu na dalšího bývalého jednatele, a dále v té samé skutkové větě napadeného rozsudku by měla její povinnost končit ukončením pracovního poměru. To však není možné. Budto by její povinnost ležela v uvedené funkci statutárního orgánu anebo z pracovního poměru. Takováto právní povinnost ze zjištěného skutkového stavu v žádném případě nemůže vyplývat, nemohou být dovozovány vůči její osobě povinnosti statutárního orgánu, pokud statutárním orgánem není, takováto pozice nemůže být zastřena či formální. J. P. nebyla jen formálně jednatelkou společnosti, jak má na mysli napadený rozsudek. Nelze dovést, že lze převádět podíly či jmenovat statutární orgán, jak k tomu došel napadený rozsudek, jen tzv. „na oko“, když je zcela zřejmé, že J. P. zcela průkazně projevila svoji vůli nabýt obchodních podílů a stát se jednatelem předmětné společnosti, když napadený rozsudek její postavení vykládá naprosto opačně, než sama před soudem deklarovala. J. P. vědomě vstupuje jako společník do společnosti, vědomě přijímá funkci jednatele společnosti a napadený rozsudek k této skutečnosti vůbec nepřihlíží. Zde je dán extrémní rozpor mezi tímto provedeným důkazem, tedy její výpovědí a skutkovým zjištěním soudu, že její postavení mělo být jen formální. Dovolatelka nemohla naplnit subjektivní stránku daného přečinu. Odpovědnost za vedení účetnictví ležela na jiné osobě. Do 14. 9. 2009 společnost nepodnikala, nemohlo tedy dojít k ohrožení majetkových práv jiného (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 1533/2010) a plnou odpovědnost převzala nová jednatelka společnosti (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 5 Tdo 23/2010). Napadený rozsudek je v rozporu i s hmotným právem, pokud se týče rozhodnutí o náhradě škody ve smyslu ustanovení § 228 odst. 1 tr. ř., kdy byla zavázána uhradit poškozenému Ochrannému svazu autorskému pro práva k dílům hudebním částku ve výši 6.843,- Kč, nebyla vůči této organizaci pasivně legitimována, neexistuje její osobní závazek, neodpovídala solidárně se společností G., s. r. o., která navíc měla svůj nárok přiznaný v občanskoprávním řízení a nemůže být odpovědná za to, že tento poškozený nebyl úspěšný v exekučním řízení. Napadený rozsudek neřeší danou právní normu, ze které by tato její odpovědnost mohla být dovozována. Zjištěný skutkový stav, jak je popsán ve výroku napadeného rozsudku, nekoresponduje tedy s danou skutkovou podstatou uvedeného přečinu podle ustanovení § 254 odst. 1 alinea 1, 3, odst. 3 tr. zákoníku, nemohla tedy naplnit znaky skutkové podstaty tohoto přečinu.

Závěrem svého mimořádného opravného prostředku dovolatelka navrhla, aby Nejvyšší soud rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 9 To 406/2012, zrušil, a věc přikázal Krajskému soudu v Brně k novému projednání a rozhodnutí.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství, jemuž bylo dovolání obviněné G. V. doručeno ve smyslu § 265h odst. 2 tr. ř., se k němu vyjádřil v tom směru, že část dovolacích námitek deklarovanému dovolacímu důvodu podle ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. obsahově neodpovídá. Jsou to námítky, kterými podatelka brojí proti skutkovému zjištění soudů, podle kterého J. P. byla jmenována jednatelkou pouze formálně a podle kterého dovolatelka i po 14. 9. 2009 fakticky řídila chod společnosti. Státní zástupce nicméně konstatoval, že v extrémním rozporu s obsahem výpovědi svědkyně P. nejsou skutková zjištění odvolacího soudu, ale spíše tvrzení dovolatelky. Z výpovědi svědkyně P. vyplývá, že společníci a jednatelkou společnosti G., s. r. o., se stala ryze formálně z iniciativy jistého M. M., který ji instruoval v tom směru, že nemá za obchodní podíly nic platit a nemá se o nic starat. O fungování společnosti se svědkyně nezajímala a nevěděla

ani, zda má nějaké zaměstnance. K tomu státní zástupce poznamenal, že v praxi bohužel dosti často dochází k situacím, kdy obchodní podíly a popř. i funkce statutárních orgánů v „problémových“ obchodních společnostech jsou formálně převáděny na jiné osoby, tzv. „bílé koně“. Skutkového charakteru je i tvrzení, podle kterého do 14. 9. 2009 společnost podnikatelskou činnost fakticky nevykonávala. Pod deklarovaný dovolací důvod lze podřadit námitky, podle kterých dovolatelka s ohledem na svoje postavení ve společnosti nemohla naplnit skutkovou podstatu souzeného přečinu. Při posuzování důvodnosti těchto námitok je však nutno důsledně vycházet ze skutkových zjištění vylíčených v tzv. skutkové větě a v odůvodnění soudních rozhodnutí.

Přečin zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 tr. zákoníku není přečinem s tzv. speciálním subjektem (§ 114 tr. zákoníku). Jeho pachatelem může být podle zákona kdokoli a v teoretické rovině by jím tedy mohla být i osoba, která v účetní jednotce, o jejíž účetní doklady se jedná, fakticky působí bez jakéhokoli formálního pracovněprávního nebo obchodněprávního vztahu k této jednotce. V případě podnikající právnické osoby, jakou byla společnost G., s. r. o., tedy mohl být pachatelem uvedeného přečinu nejenom její statutární orgán, ale též její zaměstnanec odpovědný za vedení dokladů v ustanovení § 254 odst. 1 tr. zákoníku uvedených. Jestliže obviněná byla ve společnosti zaměstnána jako provozní, fakticky řídila chod společnosti a přijímala a vydávala účetní doklady, pak podle názoru státního zástupce byla i po 14. 9. 2009 osobou způsobilou být subjektem přečinu podle § 254 tr. zákoníku, neboť odpovědnosti za řádné vedení účetnictví nemohla být zbavena existencí formálně ustanovené jednatelky P., která nebyla ničím jiným než nastrčenou osobou, tzv. „bílým koněm“.

Za důvodné nepovažuje státní zástupce ani námitky týkající se výroku o náhradě škody. Obviněná byla výrokem podle § 228 odst. 1 tr. ř. zavázána nikoli k náhradě závazků, které vůči OSA - Ochranému svazu autorskému měla společnost G., s. r. o., a o kterých již bylo pravomocně rozhodnuto v jiném řízení, ale k náhradě škody, kterou způsobila jako fyzická osoba trestným činem a která vznikla tak, že v důsledku jednání obviněné nebylo možno zjistit majetek společnosti a OSA tudíž nemohla dosáhnout uspokojení svých nároků v exekučním řízení (str. 10 rozhodnutí odvolacího soudu). Jestliže obviněná svým činem způsobila OSA škodu a toto její jednání bylo v trestním řízení posouzeno jako trestný čin, pak byla obviněná nepochybně pasivně legitimována k tomu, aby mohla být k náhradě této škody zavázána v adhezním řízení.

Státní zástupce proto uzavřel, že ty námitky obviněné V., které lze podřadit pod formálně deklarovaný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., jsou zjevně nedůvodné. Vzhledem k výše uvedenému proto navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl, protože jde o dovolání zjevně neopodstatněné. Současně navrhl, aby Nejvyšší soud v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. učinil rozhodnutí v neveřejném zasedání. S rozhodnutím věci v neveřejném zasedání souhlasil i pro případ jiného nežli výše navrhovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu [§ 265r odst. 1 písm. c) tr. ř.].

Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve v souladu se zákonem zkoumal, zda není dán některý z důvodů pro odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř., a na základě tohoto postupu shledal, že dovolání ve smyslu § 265a odst. 1, 2 písm. a) tr. ř. je přípustné, bylo podáno osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. ř.], řádně a včas (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.) a splňuje náležitosti dovolání. Protože dovolání lze podat jen z důvodů taxativně vymezených v § 265b tr. ř., Nejvyšší soud dále posuzoval, zda obviněnou G. V. vznesené námitky naplňují jí tvrzený dovolací důvod, a shledal, že dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. byl alespoň zčásti uplatněn v souladu se zákonem vymezenými podmínkami. Následně se Nejvyšší soud zabýval důvodem odmítnutí dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř., tedy zda nejde o dovolání zjevně neopodstatněné, přičemž ani tento důvod pro odmítnutí dovolání neshledal. Vzhledem k tomu, že Nejvyšší soud neshledal ani jiné důvody pro odmítnutí dovolání obviněné podle § 265i odst. 1 tr. ř., přezkoumal podle § 265i odst. 3 tr. ř. zákonnost a odůvodněnost těch výroků napadeného rozhodnutí, proti nimž bylo toto dovolání

podáno, v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadeným částem rozhodnutí předcházející. K vadám výroků, které nebyly dovoláním napadeny, Nejvyšší soud přihlížel, jen pokud by mohly mít vliv na správnost výroků, proti nimž bylo podáno dovolání.

Obviněná G. V. uplatnila dovolací důvod uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., v němž je stanoveno, že tento důvod dovolání je naplněn tehdy, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. V rámci takto vymezeného dovolacího důvodu je možné namítat buď nesprávnost právního posouzení skutku, tj. mylnou právní kvalifikaci skutku, jak byl v původním řízení zjištěn, v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva, anebo vadnost jiného hmotně právního posouzení. Z toho vyplývá, že důvodem dovolání ve smyslu tohoto ustanovení nemůže být samotné nesprávné skutkové zjištění, a to přesto, že právní posouzení (kvalifikace) skutku i jiné hmotně právní posouzení vždy navazují na skutková zjištění vyjádřená především ve skutkové větě výroku o vině napadeného rozsudku a blíže rozvedená v jeho odůvodnění. V rámci dovolání podaného z důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je možné na skutkový stav poukázat pouze z hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. Nejvyšší soud je zásadně povinen vycházet ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, případně doplněných nebo pozměněných odvolacím soudem. V návaznosti na tento skutkový stav pak zvažuje hmotně právní posouzení, přičemž samotné skutkové zjištění učiněné v napadených rozhodnutích nemůže změnit, a to jak na základě případného doplňování dokazování, tak i v závislosti na jiném hodnocení v předcházejícím řízení provedených důkazů. To vyplývá také z toho, že Nejvyšší soud v řízení o dovolání jako specifickém mimořádném opravném prostředku, který je zákonem určen k nápravě procesních a právních vad rozhodnutí vymezených v § 265a tr. ř., není a ani nemůže být další (třetí) instancí přezkoumávající skutkový stav věci v celé šíři, neboť v takovém případě by se dostával do role soudu prvního stupně, který je z hlediska uspořádání zejména hlavního líčení soudem zákonem určeným a také nejlépe způsobilým ke zjištění skutkového stavu věci ve smyslu § 2 odst. 5 tr. ř., popř. do pozice soudu projednávajícího řádný opravný prostředek, který může skutkový stav korigovat prostředky k tomu určenými zákonem (srov. § 147 až § 150 a § 254 až § 263 tr. ř., a taktéž přiměřeně např. i usnesení Ústavního soudu ve věcech pod sp. zn. I. ÚS 412/02, III. ÚS 732/02, III. ÚS 282/03 a II. ÚS 651/02, dále např. usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 7. 2008, sp. zn. IV. ÚS 60/06). V té souvislosti je třeba zmínit, že je právem i povinností nalézacího soudu hodnotit důkazy v souladu s ustanovením § 2 odst. 6 tr. ř., přičemž tento postup ve smyslu § 254 tr. ř. přezkoumává odvolací soud. Zásah Nejvyššího soudu jako dovolacího soudu do takového hodnocení přichází v úvahu jen v případě, že by skutková zjištění byla v extrémním nesouladu s právními závěry učiněnými v napadeném rozhodnutí (viz např. nález Ústavního soudu ze dne 17. května 2000, sp. zn. II. ÚS 215/99, uveřejněný pod č. 69, ve sv. 18 Sb. nál. a usn. ÚS ČR nebo nález Ústavního soudu ze dne 20. června 1995, sp. zn. III. ÚS 84/94, uveřejněný pod č. 34, ve sv. 3 Sb. nál. a usn. ÚS ČR; dále srov. rozhodnutí Ústavního soudu pod sp. zn. III. ÚS 166/95 nebo III. ÚS 376/03). Zásah do skutkových zjištění je dále v rámci řízení o dovolání přípustný jen tehdy, učiní-li dovolatel, jako je tomu i v případě obviněné G. V., extrémní nesoulad předmětem svého dovolání (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 8. 2006, sp. zn. 8 Tdo 849/2006). K extrémnímu nesouladu mezi provedenými důkazy a učiněnými skutkovými zjištěními srov. také např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2010, sp. zn. 7 Tdo 448/2010, usnesení Ústavního soudu ze dne 23. 11. 2009, sp. zn. IV. ÚS 889/09, nebo rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 23. 9. 2005, sp. zn. III. ÚS 359/05. Právě z těchto hledisek se Nejvyšší soud zabýval některými skutkovými otázkami a hodnocením důkazů jak ze strany nalézacího, tak i odvolacího soudu ve vztahu k právnímu posouzení jednání obviněné G. V., zejména z hlediska nepřipustnosti zpřísnění právní kvalifikace jejího jednání odvolacím soudem za situace, kdy odvolání bylo podáno pouze v její prospěch.

Obviněná G. V. především v podaném dovolání namítala, že J. P. v žádném případě nemohla být jen formálně jmenovanou jednatelkou společnosti, když byly beze zbytku splněny všechny zákonné

podmínky převodu obchodního podílu, že společnost G., s. r. o., do převodu obchodního podílu nevykonávala žádnou hospodářskou činnost a od tohoto převodu nemohlo dojít k ohrožení majetkových práv jiného nebo včasného a řádného vyměření daně, neboť po 14. 9. 2009 dovolatelka neměla stanovenou žádnou povinnost vést jakékoliv účetnictví společnosti G., s. r. o. Navíc od 8. 2. 2010 do 21. 12. 2010 byla v pracovní neschopnosti. Na jedné straně je v napadeném rozsudku dovozována dovolatelčina odpovědnost za pozici jednatele, bez ohledu na dalšího jednatele, a dále v té samé skutkové větě napadeného rozsudku by měla její povinnost končit ukončením pracovního poměru. To však není možné. Buďto by její povinnost ležela v uvedené funkci statutárního orgánu anebo vyplývala z pracovního poměru. Takováto právní povinnost ze zjištěného skutkového stavu v žádném případě nemůže vyplývat, nemohou být dovozovány vůči její osobě povinnosti statutárního orgánu, pokud statutárním orgánem není, takováto pozice nemůže být zastřena či formální. J. P. nebyla jen formálně jednatelkou společnosti, jak má na mysli napadený rozsudek. S ohledem na uvedené skutečnosti dovolatelka nemohla naplnit subjektivní stránku daného přečinu.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 265i odst. 3, 4 tr. ř. napadené usnesení Krajského soudu v Brně i řízení mu předcházející na podkladě rozhodnutí obou nižších soudů a spisového materiálu a dospěl k následujícím závěrům. Podle spisového materiálu rozhodnutím valné hromady společnosti G., s. r. o., ze dne 14. 9. 2009 byl udělen souhlas s převodem celého obchodního podílu společníků G. V., M. K. a P. V. na nového společníka J. P.. Dále pak bylo rozhodnuto o odvolání jednatelky G. V. i o odvolání jednatele M. K. z těchto jejich funkcí a bylo rozhodnuto o jmenování nového jednatele společnosti paní J. P. (srov. č. l. 414 a násl. spisu). Dne 14. 9. 2009 byly současně podepsány smlouvy o převodu obchodních podílů ve společnosti G., s. r. o., na základě kterých byly obchodní podíly společníků G. V., P. V. i M. K. ve společnosti G., s. r. o., převedeny na J. P. (srov. č. l. 6 a násl. spisu). Jak uvedl nalézací soud, tvrzení obviněné o tom, že nevykonávala nadále nic z funkcí jednatele, a dále její tvrzení o tom, že účetnictví bylo předáno nové jednatelce prostřednictvím JUDr. D. K. v rámci přípravy převodních smluv, jak uvedla v přípravném řízení, je vyvraceno svědeckými výpověďmi ve věci slyšených svědků, a to konkrétně nové jednatelky svědkyně J. P., svědka JUDr. D. K., svědkyně J. P. a dále v podstatě všech ve věci slyšených zaměstnanců společnosti G., s. r. o., tj. E. M., V. D., A. G., V. K., P. S., A. N., P. R., E. D., Z. P., V. Z., I. S., M. M., J. K., R. P. (srov. str. 5 odůvodnění rozsudku nalézacího soudu). Pokud se obviněná v dovolání odvolává na svědeckou výpověď J. P. v hlavním líčení, je třeba připomenout, že tato svědkyně ve své svědecké výpovědi učiněné v hlavním líčení dne 13. 9. 2012 uvedla, že poté, co z ní pan M. „vydyndal“ všechny peníze a její dluhy jí zůstaly, tak jí pan M. zavolal, že by se mohla dluhu zbavit, že by přes společnost G., což je pohostinství nebo restaurace, mohla těch 100.000,- Kč získat. Tvrdil, že se nemá o nic starat, že se o všechno postará, že bude jednat s „provozovatelama firmy“. Přistoupila na to, měla přijet do Prostějova. Schůzku měla s panem M. na náměstí u právníka a tam byla paní V. a dva spolumajitelé. Pan M. odešel. Podepsala se smlouva. Převáděly se tři obchodní podíly, za které měla zaplatit 50.000,- Kč, 50.000,- Kč a 100.000,- Kč. Pan M. jí řekl, že nemá nic platit, že si to zaplatí bývalí majitelé. Stala se majitelkou a jednatelkou společnosti G. Toto se stalo v září. Pan M. jí řekl, že má být trpělivá a čekat. V říjnu 2009 sebrali pana M.. Telefon měla na pana V., domluvili se na tom, že za ní do Jeseníku přijede. Nepřijel, nechtěl, aby volala a přidělávala mu problémy. Od té doby byl nedostupný a nikdy ke schůzce nedošlo. Chtěla vědět, jestli dostane nějaké peníze, jestli se něco bude dít kolem společnosti, avšak žádné peníze nikdy neviděla. V advokátní kanceláři se ohledně účetnictví nic neřešilo (srov. č. l. 563 spisu). J. P. u hlavního líčení jednoznačně potvrdila, že účetnictví předala na základě předávacího protokolu panu K. st. (srov. č. l. 514 spisu), tj. otci obviněné. Protokol o předání účetních dokladů je zažurnalizován na č. l. 192 a násl. spisu. JUDr. D. K. u hlavního líčení uvedl, že u něj účetnictví předáváno nebylo, ale bylo dohodnuto jeho předání (srov. č. l. 572 spisu). K této jeho výpovědi je však nutné zmínit závěr nalézacího soudu, že je s podivem, že po tak dlouhé době si svědek dokázal upamatovat s takovou jistotou, že zrovna na této konkrétní záležitosti se obě přítomné (pozn. myšleno obviněná G. V. a J. P.) dohodly. Přitom na další podrobnosti, na které se ho soud dotazoval, si nevzpomínal s tím, že je to už dlouhá doba, například

to, zda chystal i čestné prohlášení a podpisový vzor nové jednatelky jako součást podkladů. Výpověď svědka nutno hodnotit i ve světle skutečností, že s oběma manželi V. se zná, již v minulosti pro ně dělal různé právní věci, proto i z toho důvodu musel být zbaven mlčenlivosti, aby mohl v této věci vypovídat (srov. str. 8 – 9 odůvodnění rozsudku nalézacího soudu). Ze všech provedených důkazů, které podrobně ve svém rozsudku rozebírá nalézací soud, vyplývá, že J. P. byla zcela zjevně podvedena právě zejména obviněnou G. V., jejím manželem a dalšími dvěma původními společníky G., s. r. o., a to za výrazné pomoci pana M., kdy bylo zneužito její naivity, když vůbec nic nevěděla o chodu společnosti G., s. r. o., kterou nadále ovládala a řídila G. V. za pomoci svého manžela, ale ani o účetnictví této společnosti, když jí ani nebylo známo, kde je účetnictví uloženo (srov. č. l. 563 p. v. spisu).

Nejvyšší soud se proto zcela přiklání k závěrům nalézacího soudu, který vyhodnotil výpověď svědkyně J. P. jako pravdivou a věrohodnou. Tato svědkyně v podstatě neměla žádný vztah ke společnosti G., s. r. o. Neměla žádné zkušenosti s podnikáním v pohostinství. Neměla tedy v tomto směru důvod stát se jednatelkou takové společnosti a poté ji převzít jako jediná společnice. Splacení dluhu ze strany pana M. bylo důvodem, proč J. P. vstoupila do společnosti G., s. r. o. Nalézací soud proto důvodně usoudil, že J. P. plnila funkci tzv. „bílého koně“. Obviněná po celou dobu věděla, že obchodní společnost převádí na J. P., která nemá žádné zkušenosti, schopnosti ani ambice vést takovou společnost, přičemž s touto osobou se setkala pouze jednou, a to v okamžiku, kdy docházelo k převodu obchodních podílů. Z provedeného dokazování, zejména pak z výpovědi svědka K., vyplývá, že obviněná měla úmysl si společnost G., s. r. o., i přes převod obchodních podílů na J. P. fakticky ponechat pro svoje podnikatelské účely, ve kterých i po tomto převodu pokračovala. Zjevně jí bylo jedno, na koho je společnost převáděna, když obviněná si žádným způsobem neověřovala, jaký je například podnikatelský záměr J. P., jak chce dále v podnikání postupovat a jak chce naložit se zaměstnanci. Z výpovědi svědkyně J. P. je zřejmé, že obviněná se žádným způsobem o další záměry a úmysly J. P. se společností G., s. r. o., nezajímala. Naopak sama vytvořila svým prokázaným postupem situaci, v níž i nadále fakticky vykonávala veškeré činnosti, které náleží jednatelem společnosti. Konkrétně řešila veškeré záležitosti týkající se provozu provozoven společnosti G., s. r. o. Řešila veškeré záležitosti týkající se zaměstnaneckých poměrů, placení faktur, objednávky zboží, přijímání zboží, placení za zboží, změny i ukončování pracovních poměrů, a to jednak osobně a jednak za pomoci svého manžela P. V. Z výpovědi všech ve věci slyšených zaměstnanců společnosti P., s. r. o., a následně společnosti G., s. r. o., vyplývá, že po celou dobu trvání jejich zaměstnaneckých poměrů považovali za „paní vedoucí“, tedy svou nadřízenou, obviněnou. Jméno J. P. jim buďto neříkalo vůbec nic, anebo pouze tolik, že si všimli, že toto jméno bylo napsáno na dodatcích k jejich pracovním smlouvám, jimiž byly práva a povinnosti z pracovních vztahů převáděny ze společnosti P., s. r. o., na společnost G., s. r. o. Naprosto všichni zaměstnanci do jednoho se shodli, že jim nikdo neoznámil žádnou změnu vlastníků společnosti či jednatele společnosti. Ani ve vlastním praktickém chodu společnosti a v provozu jednotlivých provozoven nepozorovali na přelomu září, října 2009 naprosto žádnou změnu. Veškeré záležitosti týkající se jejich pracovních poměrů a provozu jednotlivých provozoven neřešil nikdy nikdo jiný než obviněná G. V. a případně její manžel P. V. Z provedeného dokazování vyplynulo, že obviněná nikdy neměla úmysl předat J. P. řízení společnosti G., s. r. o., ale ani účetnictví této společnosti. Obviněná G. V. měla v úmyslu naložit s účetnictvím společnosti G., s. r. o. tak, aby ho nepředala nové jednatelce společnosti, která byla jen tzv. bílým koněm, a nebylo tak možné dohledat závazky společnosti, resp. to, z jakých důvodů nehradila shora uvedené závazky této společnosti, a to týkající se i pracovních vztahů. Z listin založených ve spise vyplývá, že v okamžiku převodu práv a povinností z pracovních vztahů z firmy P., s. r. o., na firmu G., s. r. o., existovala za firmou P., s. r. o., neuhrazená pohledávka Okresní správy sociálního zabezpečení Prostějov ve výši celkem 257.367,- Kč (č. l. 321). Společnost G., s. r. o., tak byla převedena zcela úmyslně na osobu, o které bylo zřejmé, že se fakticky řízením společnosti nebude zabývat, a obviněná si fakticky bude moci ve společnosti G., s. r. o., hospodařit nadále podle svého, aniž by za zaměstnance odváděla povinné odvody, a těžit pouze z jejího zisku. Z

provedeního dokazování je zřejmé, že ať už účetnictví společnosti G., s. r. o., skončilo kdekoliv, tak nové jednatele J. P. předáno nebylo. Účetní doklady byly obviněnou skryty zcela úmyslně tak, aby nebylo možno dohledat tok financí ve společnosti G., s. r. o., a její účetní doklady, a tak znemožnit uhrazení pohledávek poškozených (v podrobnostech srov. 11 - 13 odůvodnění rozsudku nalézacího soudu). Za této situace je zcela bez významu, že byly formálně „beze zbytku splněny všechny zákonné podmínky převodu obchodního podílu společnosti G., s. r. o.“, jak namítá obviněná G. V. ve svém dovolání.

Nalézací soud tak správně dovodil, že obviněná G. V. svým jednáním naplnila po subjektivní i objektivní stránce všechny zákonné znaky skutkové podstaty přečinu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 alinea třetí odst. 3 tr. zákoníku, neboť jako statutární zástupce společnosti a osoba, která fakticky rozhodovala o nakládání s účetnictvím společnosti, záměrně učinila kroky, jimiž skryla účetnictví společnosti na neznámém místě, a to za účelem znemožnění zjištění skutečné hospodářské a finanční situace společnosti a toku finančních prostředků. Svědkyni J. P. výslovně vyzvala k předání účetnictví jejímu otci, který toto účetnictví protokolárně od účetní J. P. převzal, přičemž tím stopa po účetnictví společnosti G., s. r. o., končí. Obviněná se k dalšímu osudu účetních dokladů odmítla u hlavního líčení vyjádřit. Fakticky ovšem společnost obviněná nadále vedla i po převodu obchodních podílů a změně jednateleství. Těžila z jejího zisku a tímto jednáním znemožnila, byť i částečné uspokojení věřitelů společnosti G., s. r. o., neboť nebylo do budoucna možné zjistit, jak bylo s majetkem společnosti naloženo. Obviněná takto jednala v úmyslu ohrozit majetková práva poškozených s cílem ohrozit uspokojení jejich pohledávek. Pokud se týká výše škody, obviněná tímto svým jednáním způsobila poškozeným škodu v celkové výši 887.231,- Kč, což je souhrn závazků společnosti G., s. r. o., za dobu provozování podnikatelské činnosti od založení, a to vůči subjektům vyjmenovaným ve skutkové větě rozsudku. Hranice způsobené škody pak přesahuje hranici škody značné (§ 138 odst. 1 tr. zákoníku), tedy 500.000,- Kč. Obviněná jednala v úmyslu přímém ve smyslu § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, neboť jednala tak, jak jednat chtěla. Je zcela jednoznačné, že obviněná měla v úmyslu utajit skutečnost, že již není jednatelkou společnosti, v podstatě i samotný převod obchodních podílů a jednateleství před zaměstnanci společnosti G., s. r. o., kteří tak automaticky nadále za svou nadřízenou „vedoucí a šéfovou“ považovali obviněnou (srov. str. 14 odůvodnění rozsudku nalézacího soudu).

Rovněž odvolací soud neshledal pochybení nalézacího soudu co do rozsahu provedeního dokazování. Podle odvolacího soudu provedení dokazování jednoznačně ukazuje na to, že obviněná převedla obchodní podíl v G., s. r. o., na J. P. (tzv. „bílého koně“), kterou nechala zvolit do funkce jednatele, zcela účelově, aby společnost bez odpovědnosti za účetnictví a vzniklé závazky i nadále ovládala a požívala výhod z takto generovaného zisku společnosti fakticky prováděnou pracovníky převedenými z firmy P. s. r. o. Podle názoru odvolacího soudu byla náležitě zhodnocena i subjektivní stránka přečinu obviněné (v podrobnostech srov. str. 7 odůvodnění rozsudku).

Nejvyšší soud k tomu dodává, že podle ustálené judikatury pachatelem trestného činu podle ustanovení § 254 tr. zákoníku může být podle zákona kterákoli fyzická nebo právnická osoba. Nevyžaduje se speciální nebo konkrétní subjekt. U právnické osoby to zpravidla bude ta právnická osoba, která má sama vést řádné účetnictví. Pokud jde o pachatele - fyzickou osobu, zpravidla to bude podnikatel-fyzická osoba nebo statutární orgán (např. člen představenstva akciové společnosti, jednatel společnosti s ručením omezeným, popř. pracovník managementu nebo jiný odpovědný zaměstnanec právnické osoby nebo její složky, nebo zaměstnanec podnikatele-fyzické osoby), který vede účetnictví dané účetní jednotky nebo má z jiného důvodu přístup k účetním knihám, zápisům nebo jiným dokladům a který je v takové funkci nebo postavení, v němž je odpovědný za jejich správnost (může to být např. ředitel, ale i účetní, popř. programátor nebo operátor počítače, pokud je účetnictví nebo jiná evidence vedená prostředky výpočetní a jiné techniky). Bude proto třeba zjišťovat na podkladě zákona, popř. resortních předpisů, organizačního nebo pracovního řádu,

pracovní smlouvy apod., rozsah konkrétní pravomoci takového pracovníka a její souvislost s posuzovanou trestnou činností. Proto v případě podnikající právnické osoby, tj. společnosti G., s. r. o., mohl být pachatelem souzeného trestného činu nejenom její statutární orgán, ale též její zaměstnanec odpovědný za vedení dokladů uvedených v ustanovení § 254 odst. 1 tr. zákoníku. Pokud obviněná byla ve společnosti zaměstnána jako provozní, což s sebou neslo i přijímání a vydávání účetních dokladů, potom byla i po 14. 9. 2009 způsobilá být subjektem přečinu podle ustanovení § 254 tr. zákoníku, a to zvláště, pokud byly obviněnou úmyslně účetní doklady skryty tak, aby nebylo možno dohledat tok financí ve společnosti G., s. r. o., její účetní doklady, čímž znemožnila uhrazení pohledávek poškozených.

Dovolatelka G. V. dále namítala, že napadený rozsudek je v rozporu i s hmotným právem, pokud se týče rozhodnutí o náhradě škody ve smyslu ustanovení § 228 odst. 1 tr. ř., kdy byla zavázána uhradit poškozenému OSA - Ochrannému svazu autorskému pro práva k dílům hudebním částku ve výši 6.843,- Kč, když nebyla vůči této organizaci pasivně legitimována, neexistuje její osobní závazek, neodpovídala solidárně se společností G. s. r. o., přičemž poškozený navíc měl svůj nárok přiznaný v občanskoprávním řízení, a proto nemůže být odpovědná za to, že tento poškozený nebyl úspěšný v exekučním řízení. Napadený rozsudek neřeší danou právní normu, ze které by tato její odpovědnost mohla být dovozována.

Podle ustanovení § 228 odst. 1 tr. ř. odsuzuje-li soud obžalovaného pro trestný čin, kterým způsobil jinému majetkovou škodu nebo nemajetkovou újmu nebo kterým se na úkor poškozeného bezdůvodně obohatil, uloží mu zpravidla v rozsudku, aby poškozenému nahradil majetkovou škodu nebo nemajetkovou újmu v penězích nebo aby vydal bezdůvodné obohacení, jestliže byl nárok včas uplatněn (§ 43 odst. 3 tr. ř.), nestanoví-li tento zákon jinak; nebrání-li tomu zákonná překážka, soud uloží obžalovanému vždy povinnost k náhradě škody nebo k vydání bezdůvodného obohacení, jestliže je výše škody nebo rozsah bezdůvodného obohacení součástí popisu skutku uvedeného ve výroku rozsudku, jímž se obžalovaný uznává vinným, a škoda v této výši nebyla dosud uhrazena nebo bezdůvodné obohacení nebylo dosud v tomto rozsahu vydáno. Obviněné lze tedy uložit povinnost nahradit poškozenému majetkovou škodu v penězích způsobenou trestným činem při splnění těchto dalších kumulativně stanovených předpokladů. Jak již bylo shora uvedeno Krajský soud v Brně rozhodl odsuzujícím rozsudkem, škoda byla způsobena v příčinné souvislosti s uvedeným skutkem vykazujícím znaky trestného činu podle § 254 odst. 1, odst. 3 tr. zákoníku, jehož spácháním byla obviněná uznána vinnou, přičemž uplatněný nárok poškozeného má podklad v příslušných hmotněprávních předpisech upravujících náhradu škody v trestním řízení, přičemž byla dostatečně prokázána výše tohoto nároku i odpovědnost obžalované za škodu způsobenou spáchaným trestným činem, a není zde nějaká zákonná překážka, která brání rozhodnutí o uplatněném nároku na náhradu škody. Všem těmto předpokladům bylo v projednávané věci vyhověno. Navíc soud je zavázán, aby vždy uložil obžalovanému povinnost k náhradě škody nebo k vydání bezdůvodného obohacení, jestliže jsou škoda a její výše nebo bezdůvodné obohacení a jeho rozsah součástí popisu skutku uvedeného ve výroku rozsudku, jímž se obžalovaný uznává vinným, nebyla-li škoda v této výši dosud uhrazena nebo bezdůvodné obohacení v tomto rozsahu vydáno a nebrání-li takovému rozhodnutí soudu zákonná překážka. I tato okolnost je v projednávané věci splněna.

Nalézací soud v závěru odůvodnění svého rozsudku poznamenal, že s nárokem na náhradu škody se řádně a včas připojila pouze poškozená společnost OSA - Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, o. s., a to s částkou 6.843,- Kč. Tento nárok byl v průběhu dokazování jednoznačně prokázán. Poškozený písemně vysvětlil, z jakého titulu tato pohledávka vznikla, přičemž pohledávka v přihlášené výši navíc byla přiznána i rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 19. 10. 2010, č. j. 23C 286/2010-10, kdy žalovanému G., s. r. o., bylo uloženo uhradit částku 6.843,- Kč s příslušenstvím. Na základě tohoto rozhodnutí pak byla nařízena i exekuce k vymožení této pohledávky. Pohledávka však dosud vymožena nebyla. Z provedeného dokazování je zřejmé, že

vymožení této pohledávky bylo zmařeno právě v důsledku trestního jednání obviněné, jak je popsáno ve skutkové větě. Jednoznačně tedy byla prokázána příčinná souvislost mezi vznikem škody poškozené společnosti a jednáním obviněné. Soud proto uložil obviněné povinnost tuto částku na náhradu škody poškozené společnosti uhradit (srov. str. 15 odůvodnění rozsudku nalézacího soudu). Odvolací soud potvrdil závěry soudu nalézacího, když dále zdůraznil, že obviněná je odpovědná za to, že společnost G., s. r. o., nebude schopna tento závazek ze svého majetku ani zčásti uhradit, neboť nelze zjistit její majetek pro absenci účetnictví. Byl-li tento nárok přiznán v občanskoprávním řízení rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 19. 10. 2010, č. j. 23 C 286/2010-10, potom je třeba dodat, že jde o plnění z titulu závazkového vztahu a povinnost zaplatit je ukládána společnosti G., s. r. o. Obviněná je tudíž rozdílným subjektem odpovědným za úhradu sice stejné částky stejnému subjektu, ale z titulu náhrady škody způsobené trestným činem (srov. str. 10 odůvodnění rozsudku odvolacího soudu). Je tedy zřejmé, že obviněná G. V. způsobila OSA škodu, přičemž její jednání bylo posouzeno jako trestný čin, a proto soudy nižších stupňů nepochybily, pokud rozhodli o náhradě škody ve smyslu § 420 odst. 1 občanského zákoníku (zák. č. [40/1964](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů) obviněnou v adhezním řízení.

K námitce obviněné, že popis skutku ve výroku napadeného rozsudku nekoresponduje s danou skutkovou podstatou přečinu zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 alinea 1, 3, odst. 3 tr. zákoníku, a to s ohledem na zjištěný skutkový stav [srov. § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.], bylo Nejvyšším soudem naproti tomu zjištěno, že odvolací soud pochybil, jestliže obviněnou G. V. k jejímu odvolání uznal vinnou přečinem zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 alinea 1, 3, odst. 3 tr. zákoníku, zatímco nalézacím soudem byla uznána vinnou stejným přečinem pouze podle ustanovení § 254 odst. 1 alinea 3, odst. 3 tr. zákoníku, čímž došlo k porušení principu zákazu *refomationis in peius*. Vzhledem k tomu, že odvolání proti rozsudku Okresního soudu v Prostějově ze dne 18. 10. 2012, sp. zn. 3 T 63/2012, si podala pouze obviněná G. V., šlo nepochybně o odvolání podané výhradně ve prospěch obviněné. Odvolací soud však k jejímu odvolání uznal jmenovanou obviněnou oproti nalézacímu soudu vinnou, že také nevedla účetní knihy, zápisy a jiné doklady sloužící k přehledu o stavu hospodaření a majetku a k jejich kontrole, ač k tomu podle zákona byla povinna, čímž došlo k nepřípustnému zpřísnění popisu skutku a právní kvalifikace jednání obviněné. Odvolací soud svoje rozhodnutí odůvodnil tím, že na podkladě uvedených skutkových zjištění nalézacího soudu doplněných listinnými důkazy v odvolacím řízení (zprávy Finančního úřadu v Prostějově) lze jednání obviněné kvalifikovat nejen podle alinea 3 (zatajení účetnictví), ale též podle alinea 1 (nevedení účetnictví společnosti s výjimkou mzdového, ovšem které obviněná cíleně zasaňtročila). Námitka obviněné, že společnost žádnou činnost nevyvíjela a nemohlo tudíž dojít ke vzniku uvedených závazků či dokonce ohrožení řádného vyměření daně neobstojí s přihlédnutím k faktu, že v této společnosti pracovala jako provozní do února 2010, což je zcela v souladu s výpověďmi zaměstnanců, kteří byli z pracovního poměru k společnosti P., s. r. o., převedeni k 14. 9. 2009 do pracovního poměru k společnosti G., s. r. o. Zákonitě tak musely společnosti vzniknout závazky nejen z uvedených pracovněprávních vztahů, ale i vůči daňovým orgánům. Bylo tedy na místě podle názoru odvolacího soudu jednání obviněné právně kvalifikovat jako přečin zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle § 254 odst. 1 alinea 1, 3, odst. 3 tr. zákoníku, neboť nejen, že účetní doklady zatajila (za dobu od vzniku společnosti do 14. 9. 2009), ale též zčásti vůbec nevedla (mimo mzdové účetnictví). K formálnímu znaku zatajení odvolací soud uvedl, že odpovědná osoba sice takto zatajuje zpravidla účetní doklady kontrolním a daňovým orgánům, ale je jasné, že kroky, které obviněná činila ve vztahu k nové jednatelce a majitelce společnosti J. P., byly namířeny vůči těmto orgánům (srov. str. 8 odůvodnění rozsudku odvolacího soudu). V závěrečných pasážích odůvodnění svého rozsudku odvolací soud zkonstatoval, že na důvodech vyvození trestní odpovědnosti obviněné včetně formy zavinění se nic nemění a v tomto ohledu lze odkázat na hodnocení nalézacího soudu. Uvedené změny ve výroku o vině si pak nevyžádaly žádnou korekci výroku o trestu. Odvolací soud navíc musel respektovat zásadu zákazu zhoršení postavení obžalované v odvolacím řízení, pokud bylo podáno odvolání pouze v její prospěch (viz § 259 odst. 4

tr. ř.). Srov. k tomu str. 10 odůvodnění rozsudku odvolacího soudu. Naopak podle názoru Nejvyššího soudu, jak již bylo shora zmíněno, tímto postupem odvolacího soudu došlo k porušení zákazu reformationis in peius, neboť jak to vyplývá z odůvodnění napadeného rozsudku, vztáhl odvolací soud princip zákazu reformationis in peius jen na výrok o trestu, kterým byl obviněný odvolacím soudem stejně jako nalézacím soudem uložen trest odnětí svobody v trvání 1 (jednoho) roku s podmíněným odkladem na zkušební dobu v trvání 30 (třicet) měsíců, a dále trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu funkce statutárního orgánu či člena statutárního orgánu společností a družstev za účelem podnikání, a to v trvání 4 (čtyř) let.

Zákaz reformationis in peius, tedy princip zákazu změny k horšímu, vyjadřuje v trestním řízení obecně požadavek zákazu zhoršení postavení osoby, která podala opravný prostředek nebo v jejíž prospěch byl opravný prostředek jinou oprávněnou osobou podán, a to jak přímo v opravném řízení, tak i v následujícím řízení po zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci k novému projednání. Předpokladem uplatnění tohoto principu je, že se ohledně takové osoby vede opravné řízení výhradně v její prospěch. Jestliže je tedy vedle opravného prostředku podaného ve prospěch určité osoby podán další opravný prostředek v její neprospěch, zákaz reformationis in peius se neuplatní, dojde-li ke zrušení rozhodnutí v důsledku obou opravných prostředků. Stejně tomu je, pokud je opravný prostředek podán jak ve prospěch, tak i v neprospěch určité osoby (např. odvolání státního zástupce ve prospěch i neprospěch obžalovaného atd.). V ustanovení § 259 odst. 4 tr. ř. zákon omezuje možnosti, aby odvolací soud změnil napadený rozsudek v neprospěch obžalovaného. Odvolací soud tak může učinit jen tehdy, jestliže rozhoduje na podkladě odvolání, které bylo podáno v neprospěch obžalovaného; takové odvolání může podat jen státní zástupce a stran výroku o náhradě škody nebo nemajetkové újmy nebo o vydání bezdůvodného obohacení i poškozený (§ 247 odst. 1 tr. ř.). Zároveň je tím vyjádřen zákaz reformationis in peius, tj. zákaz změnit napadený rozsudek soudu prvního stupně v neprospěch obžalovaného, pokud odvolací soud nerozhoduje z podnětu odvolání podaného v neprospěch obžalovaného. Není-li zde důvodné odvolání podané v neprospěch obžalovaného (nebo bylo-li takové odvolání zamítnuto či odmítnuto), platí tento zákaz, třebaže je zřejmé, že napadený rozsudek soudu prvního stupně je vadný, ale náprava vady by znamenala rozhodnutí v neprospěch obžalovaného. V neprospěch obžalovaného je rozsudek měněn tehdy, dojde-li k jakékoli změně a v kterémkoli výroku rozsudku, jenž se přímo dotýká obžalovaného [§ 246 odst. 1 písm. b) tr. ř.], a to v tom směru, že zhoršuje postavení obžalovaného (srov. č. 35/2004 a č. 41/2007 Sb. rozh. tr.). Změna k horšímu může nastat ve skutkových zjištěních, v použité právní kvalifikaci, jako je tomu i v tomto projednávaném případě, v druhu a výměře trestu, v ochranném opatření i v náhradě škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení (srov. Šámal, P. a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, str. 3085 - 3088). Tento princip se u odvolání vztahuje k osobě obviněného (obžalovaného), jak to vyplývá z ustanovení § 259 odst. 4 a § 264 odst. 2 tr. ř., přičemž nepřipouští z hlediska celkového posouzení žádnou změnu v neprospěch takové osoby. Zákaz reformationis in peius se uplatňuje proto, aby nesprávná rozhodnutí byla obviněným a v jeho prospěch oprávněnými osobami, popř. dalšími oprávněnými osobami napadána a přezkoumána příslušným orgánem vyššího stupně, aniž by tyto osoby měly obavy z rizika zhoršení své situace nebo situace té osoby, v jejíž prospěch opravný prostředek podaly (u odvolání jde o obžalovaného).

Z těchto důvodů Nejvyšší soud po přezkoumání věci shledal, že s ohledem na porušení zákazu reformationis in peius, tedy principu zákazu změny k horšímu u obžalované G. V. v odvolacím řízení ve smyslu § 259 odst. 4 tr. ř., je naplněn dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., tedy že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném hmotně právním posouzení (srov. i náleží Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2006, sp. zn. II. ÚS 304/2004, uveřejněn pod č. 117, ve sv. 41 Sb. nález a usn. ÚS ČR). V návaznosti na to Nejvyšší soud k podanému dovolání obviněné G. V. podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 29. 11. 2012, sp. zn. 9 To 406/2012, podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující,

pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Krajskému soudu v Brně přikázal, aby věc obviněné G. V. v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Toto rozhodnutí učinil Nejvyšší soud v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. b) tr. ř. v neveřejném zasedání, neboť vzhledem k charakteru vytknuté vady je zřejmé, že ji nelze odstranit ve veřejném zasedání.

V novém řízení se Krajský soud v Brně vypořádá se všemi rozhodnými skutečnostmi a právními závěry, na které Nejvyšší soud shora poukázal. Odvolací soud rozšířil skutkový popis ve výroku o vině v napadeném rozsudku a v návaznosti na to i právní kvalifikaci jednání obviněné G. V. o první alineu ustanovení § 254 odst. 1 tr. zákoníku, spočívající v tom, že obviněná nevedla účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady sloužící k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo k jejich kontrole, ač k tomu podle zákona byla povinná. Účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady nevede ten, kdo si takové knihy nebo doklady vůbec neopatří nebo si je nevyhotoví, anebo si je sice opatří či vyhotoví, ale buď je vůbec nevyplňuje, tedy zápisy neprovádí, anebo je vyplňuje nedostatečně, takže nemají příslušné náležitosti a nedávají přehled o stavu hospodaření a majetku či nemohou sloužit k jejich kontrole. Obdobně je tomu při vedení účetnictví prostředky výpočetní a jiné techniky, neboť tní jednotky, které jsou povinny vést účetnictví jako soustavu účetních záznamů, mohou přitom použít technických prostředků, nosičů informací a programového vybavení. Účetní knihy, zápisy nebo jiné doklady však nevede v takovém případě ani ten, kdo si sice opatřil příslušný počítačový program pro vedení účetnictví, ale neprováděl do něj žádné záznamy (srov. Šámal, P. a kol. Trestní zákoník. Komentář. 2. vydání, Praha: C. H. Beck, 2012, str. 2589). Odvolací soud se tak v novém řízení bude muset zabývat jak tím, zda skutečně byl provedeným dokazováním prokázán znak nevedení účetních knih, zápisů nebo jiných dokladů sloužících k přehledu o stavu hospodaření a majetku nebo k jejich kontrole, tak i zejména tím, že pokud postupoval shora uvedeným způsobem, porušil princip zákazu reformace in peius v případě rozšíření popisu skutku o další jednání kladené ji za vinu a dále zpřísněním právní kvalifikace jednání obviněné G. V., pokud ji uznal vinnou přečinem zkreslování údajů o stavu hospodaření a jmění podle alinea 1 § 254 odst. 1 tr. zákoníku, ale i podle alinea 3 § 254 odst. 1 tr. zákoníku, byť rozhodující z hlediska použité sazby trestu odnětí svobody je odst. 3 § 254 tr. zákoníku. Odvolací soud také ve svém novém rozhodnutí řádně odůvodní výrok o náhradě škody a zejména uvede, o který hmotně právní předpis (konkrétní ustanovení) se přiznaný nárok na náhradu škody opírá.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)

- [Výkon trestu](#)